

PSEAP

Polskie Stowarzyszenie
Ekonomicznej Analizy Prawa

VI Cykl Seminariów PSEAP
Spotkanie nr 2/2012/2013
14.11.2012

**OGRANICZENIE SWOBODY KSZTAŁTOWANIA ZASAD ŁADU
KORPORACYJNEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ PRZEZ ZASADĘ ŚCISŁOŚCI
STATUTU W ŚWIETLE EKONOMICZNEJ ANALIZY PRAWA**

dr Agnieszka Hajos-Iwańska
(Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego)
Izabela Prager
(V rok Kolegium MISH Uniwersytetu Warszawskiego)

Streszczenie

Zasada ścisłości statutu, wyrażona w art. 304 § 3 i 4 Kodeksu spółek handlowych, które stanowią odpowiednio, że: (i) statut spółki akcyjnej może zawierać postanowienia odmienne, niż przewiduje ustawa, jeżeli ustawa na to zezwala oraz, (ii) statut co do zasady może zawierać dodatkowe postanowienia, chyba że z ustawy wynika, że przewiduje ona wyczerpujące uregulowanie albo dodatkowe postanowienie statutu jest sprzeczne z naturą spółki akcyjnej lub dobrymi obyczajami, skutkuje przełamaniem w obszarze prawa spółek generalnej zasady swobody umów (por. art. 353¹ KC).

Znaczące ograniczenie swobody założycieli spółki co do treści statutu spółki uzasadniane jest zazwyczaj względem na naturę spółki akcyjnej, ochroną interesariuszy, zwłaszcza akcjonariuszy mniejszościowych i kontrahentów spółki, oraz zasadą bezpieczeństwa obrotu.

Wydaje się jednak, że niezależnie od aksjologicznych podstaw ochrony uczestników obrotu odrębnych od spółki, potrzebna jest głębsza analiza w obszarze uzasadnienia zasady ścisłości statutu w wewnętrznych relacjach spółki, to jest w obszarze ładu korporacyjnego (*corporate governance*). Zbadania wymaga zwłaszcza efektywność tak istotnego ograniczenia autonomii woli uczestników obrotu, jakim jest omawiana zasada w kontekście koncepcji umowy spółki jako *nexus of contracts*, ekonomicznej teorii agencji oraz konwergencji modeli ładu korporacyjnego.

Z tej analizy wyłaniają się dwa najistotniejsze wnioski. Po pierwsze, analiza kosztów agencyjnych w spółkach dualistycznego modelu ładu korporacyjnego wykazuje, że w większości poszczególne przepisy kogentywne chroniące interesariuszy spełniają postulat efektywności ekonomicznej. Jednak, po drugie, zasada jako całość prowadzi do zbędnego usztywnienia modelu spółki akcyjnej, zwłaszcza w aspekcie przepisów ograniczających sposoby uprzywilejowania akcji oraz ograniczających wybór pomiędzy modelem dualistycznym a monistycznym.

Postępująca konwergencja modeli ładu korporacyjnego powoduje jednak stopniowe łagodzenie niedoskonałości rynku nadzoru korporacyjnego (*market for corporate control*). Także w polskim systemie należy postulować ograniczenie omawianej zasady ze względu na internacjonalizację biznesu oraz bezpieczeństwo i ograniczenie kosztów transakcyjnych dla zagranicznych inwestorów, zwłaszcza w segmentach *venture capital* i *private equity*.